

KUR'AN KURSLARIMIZ İÇİN

**SORULU - CEVAPLI
AHLÂK DERSİ**



Gümülcine Seçilmiş Müftülüğü

Proje

Gümölcine S. Müftölüğü

Yayın Koordinatörü

İbrahim ŞERİF
Gümölcine S. Müftüsü

Yayına Hazırlayan

Fehim AHMET
Müftü Yardımcısı

Redaksiyon

Ferişte B. HÜSEYİN

Baskılar

1. Baskı Ocak 2014
2. Baskı Ekim 2015
3. Baskı Ekim 2016

Kapak Tasarım

Enes AHMET

©Her Hakkı Mahfuzdur
Gümölcine(Komotini)-2016



SORULU - CEVAPLI
AHLÂK DERSİ



İÇİNDEKİLER

Önsöz / 5

Genel Bilgiler / 7

Ahlâkî Görevlerimiz / 15

İslâm Ahlâkı ve Müslüman / 29

Güzel ve Kötü Huylar/ 37

Güzel Huylar / 39

Kötü Huylar/ 42

Görgü Kuralları / 45

Günlük Hayatımızda Görgü
Kuralları / 47

ÖNSÖZ

Her dönemde olduğu gibi çağımızda da insan yetiştirmenin en önemli araçlarından biri eğitimidir. İnsan hayatında önemli bir yer kaplayan eğitimin yine insanın doğuştan getirdiği özellikleri dikkate alınarak yerine getirilmesi gerekmektedir.

Eğitimciler, insanın küçük yaşlarda öğrendiği bilgilerin hayatı süresince kaybolmadığı, insanın davranışlarını yakından ilgilendiren bir özellik taşıdığını ifade ederler. Bu nedenle küçük yaşlarda öğretilecek bilgilerin önemi daha da dikkate değer olmaktadır.

Çocukların ana kucağında ve ilkokul çağında doğru ve sağlıklı bilgilerle donatılmaları önemli bir konudur. Bu dönemde anne ve babanın çocuğuna vereceği bilgiler, onun tüm hayatını etkileyebilecek boyuttadır. Bu, gözden kaçırılmaması gereken bir gerçektir. Çünkü Sevgili Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifinde ifade ettiği gibi, millî ve manevî değerler konusunda çocuğun etkilendiği ilk yakın çevre anne-baba ve içinde yaşadığı toplumdur.

Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı olarak bu konu bizler için daha da önemli hale gelmektedir. Farklı inanç ve kültür içinde yaşayan bizlerin, kendimize ait olan millî ve manevî değerlerimizi çocuklarımıza doğru öğretme konusunda daha dikkatli olmamız gerekmektedir. Bu değerlerimizi çocuklarımıza öğrettiğimiz zaman gelecek neslimizi de yetiştirmiş olacağız.

Gümölcine S. Müftölüğü olarak bizler yaptığımız çalışmalarımla bu konuda çocuklarımıza yardımcı olmaya çalışıyoruz. Kur'an Kurslarımızda uyguladığımız programlarımızla aile ve okul hayatlarında eksik bırakılan bilgileri tamamlamaya gayret ediyoruz.

İnsan yetiştirmenin önemli olduğu gerçeğinin bilincinde olarak imkânlarımız ölçüsünde azınlığımızda varolan bu boşluğu doldurduğumuzu düşünüyoruz. Elbette katetmemiz gereken daha çok mesafelerin olduğunun farkındayız.

Elinizdeki küçük ama içeriği önemli olan bu eserimizin hazırlanmasında ifade etmeye çalıştığımız düşüncelerimizin önemli bir rolü vardır.

İslâm ahlâkı ve günlük davranışlarımızla ilgili özet bilgileri bulabileceğiniz bu çalışmamızla hem ailemizde hem de Kur'an Kurslarımızdaki çocuklarımızın bu alanda sağlıklı ve doğru bir şekilde bilgilendirilmeleri hedeflenmiştir.

Bu eserin hazırlanmasında ve ortaya çıkmasında emeği geçen hocalarımıza teşekkür ediyorum.

Batı Trakya Müslüman Türk İnsanına sunulan bu çalışmanın hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Yüce Allah hepimizin yardımcısı olsun.

Gümölcine, 1Ekim 2015

İbrahim ŞERİF

Gümölcine S. Müftüsü

GENEL BİLGİLER

GENEL BİLGİLER

1- Ahlâk nedir?

Çevrenin ve kültürün etkisiyle insanın ruhuna ve kişiliğine yerleşen olumlu ve olumsuz alışkanlıklardır.

2- Ahlâklı olmak ne demektir?

İnsanın güzel, doğru ve iyi davranışlarda bulunması; çirkin, yanlış ve kötü olan davranışlardan uzak olmasıdır.

3- “Ahlâklı” kime denir?

Olumlu anlamda güzel davranışlı ve iyi huylu kimselere denir.

4- “Ahlâksız” kime denir?

Huysuz olan ve kötü davranışlara sahip kimselere denir.

5- Ahlâk kaçaya ayrılır?

İki kısma ayrılır:

- 1) Güzel ahlâk
- 2) Kötü ahlâk

6- Güzel ahlâk nedir?

Güzel ahlâk kendimize, topluma, tüm insanlığa ve çevremize faydalı olan ve İslâm dininin kurallarına da uygun olan ahlâktır.

7- Kötü ahlâk nedir?

Kötü ahlâk kendimize, topluma, tüm insanlığa ve çevremize, zararlı olan ve İslâm dininin kurallarına da uymayan ahlâktır.

8- Ahlâkımızın güzel olabilmesi için ne yapmalıyız?

Davranışlarımızın iyi, ahlâkımızın güzel olabilmesi için ruhumuzu kötü huylardan temizleyerek iyi huylar yerleştirmemiz gerekir.

9- İslâm dininde ahlâk anlayışı kısaca nasıldır?

Dinimizin emrettiği bütün emirler ve yasaklar, insanları dünyada da, ahirette de mutlu etmeye ve insanları güzel ahlâka ulaştırmaya yöneliktir. İnsanlar, dinimizin emrettiği ibadetleri hakkıyla yerine getirdiği sürece, güzel ahlâklı bir insan haline gelirler. Çünkü dinimizin bütün emir ve yasakları insanların kalbine yumuşaklık verir. Onları, insanlık onuruna uygun olan faydalı davranışlara yöneltir.

10- İslâm dininin gayesi nedir?

İslâm dininin gayesi, insanları güzel ahlâk sahibi yaparak olgunlaştırmaktır.

11- Bir Müslümanın değeri ne ile ölçülür?

Müslümanın değeri ahlâkının güzelliği ile ölçülür. Peygamber Efendimiz:

“Sizin bana en sevimliniz ve kıyamet gününde bana en yakınınız ahlâkı en güzel olanınızdır.” buyurmuştur.

12- Allah katında en sevgili olanlar kimlerdir?

Ahlâkı en güzel olanlardır. Peygamberimize:

“Allah katında en sevgili kullar kimlerdir?” diye soruldu. Peygamber Efendimiz: *“Ahlâkı en güzel olanlardır.”* buyurdu.

13- Güzel ahlâk sahibi bir insanın hayatı nasıl olur?

Güzel ahlâk sahibi olan insan işini doğru yapar, kimseyi aldatmaz, hile ve dolandırıcılık yapmaz. Üzerine aldığı görevi hakkıyla yapar, hem kendisine hem de çevresine yararlı olur.

14- Kötü ahlâk değişebilir mi?

Ruhumuzda varolan çirkin huyların atılarak yerlerine iyi huyların yerleştirilmesiyle kötü ahlâk değişebilir. Sevgili Peygamberimiz: “*Ahlâkınızı güzelleştiriniz.*” buyurarak kötü ahlâkın düzelebileceğini belirtmiştir.

15- Güzel ahlâk sahibi olmak ve bunu devam ettirebilmek için ne yapmalı?

- 1) İyi bir din eğitimi almalı
- 2) Bilgili ve iyi ahlâklı insanlarla arkadaşlık etmeli
- 3) Kötü kişi ve mekânlardan uzak durmalı.

16- Ahlâklı olmak neden önemlidir?

- 1) İnsanlar arasında saygı ve sevgiyi oluşturduğu için
- 2) İnsanları birbirlerine yakınlaştırdığı için
- 3) Toplumlara düzen getirdiği için
- 4) Aile kurumunu koruduğu için
- 5) İnsanlara kişilik kazandırdığı için önemlidir.

17- Güzel ahlâk kişiye neler kazandırır?

- 1) Kişiyi Allah’a yaklaştırır.
- 2) Kendi iç huzurunu sağlayıp toplumdaki saygınlığını artırır.
- 3) Aile yapısını güçlendirir.
- 4) Bu dünyada kazandıklarının yanı sıra âhîret kazancı da sağlar.

18- Güzel ahlâk topluma neler kazandırır?

- 1) Toplumsal huzuru ve barışı sağlar
- 2) Toplumu saygın kılar.

19- En güzel ahlâk örneğimiz kimdir?

En güzel ahlâk örneğimiz Peygamber Efendimiz'dir. Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de: "*Allah'ın Resulünde sizin için (uyulması gereken) güzel örnekler vardır.*" (Ahzâb, 33/21) buyurmaktadır.

20- Peygamber Efendimiz'in ahlâkının kaynağı nedir?

Yüce Kitabımız Kur'an-ı Kerim'dir.

Hz. Âişe'ye Peygamber Efendimiz'in ahlâkı sorulduğunda şöyle cevap vermişti: "*O'nun ahlâkı Kur'an'dı.*"

21- Dinimizde övülen ve güzel görülen davranışlar nelerdir?

- 1) Adalet
- 2) Ağırbaşlılık
- 3) Alçak gönüllülük
- 4) Ana babaya iyilik
- 5) Bağışlayıcı olmak
- 6) Hüzn-i zan (Başkaları hakkında olumlu düşünmek)
- 7) Cesaret
- 8) Cömertlik
- 9) Çalışkanlık
- 10) Doğruluk
- 11) Dostluk
- 12) Fedakârlık
- 13) Güven
- 14) Hoşgörü
- 15) İtidal (Denge)

- 16) İyi niyetli olmak
- 17) İyilik
- 18) Kanaat
- 19) Kardeşlik
- 20) Kusurları ve hataları örtücü olmak
- 21) Misafirperverlik
- 22) Nezaket
- 23) Özverili olmak
- 24) Sabır
- 25) Saygı
- 26) Selâmlaşmak
- 27) Sevgi
- 28) Sorumluluk
- 29) Şefkat
- 30) Şükür (Nimetlere ve iyiliklere teşekkür etmek)
- 31) Temizlik
- 32) Yardımlaşma

22- Dinimizde yerilen ve çirkin görülen davranışlar nelerdir?

- 1) Acımasızlık
- 2) Aç gözlülük
- 3) Alaycılık
- 4) Aldatmak
- 5) Arabozuculuk
- 6) Bencillik

- 7) Cahillik
- 8) Cimrilik
- 9) Dedikoduculuk
- 10) Emanete hıyanet
- 11) Hakaret etmek
- 12) Hırsızlık
- 13) Hilecilik
- 14) İftira
- 15) İkiyüzlülük
- 16) İnatçılık
- 17) İsraf
- 18) Kabalık
- 19) Kıskançlık
- 20) Kibir
- 21) Kin
- 22) Korkaklık
- 23) Küskünlük
- 24) Lakap takmak
- 25) Öfke
- 26) Riya (Gösteriş)
- 27) Sövmek (Küfretmek)
- 28) Tembellik
- 29) Yalan
- 30) Zulüm

23- Peygamber Efendimiz'in güzel ahlâkından beş tane örnek verir misiniz?

- 1) Yalan söylemezdi
- 2) Çok cömertti
- 3) Merhametli idi
- 4) Alçak gönüllü idi
- 5) Bütün insanları, bilhassa çocukları çok severdi.

* “Allah, kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri asla sevmez.” (Lokman, 18) Bu ayeti kerime bizi kibir ve gurura kapılmaktan sakındırıyor. Çünkü Yüce Allah kibirlenenleri asla sevmez.

* İnsanların bize nasıl davranmalarını istiyorsak, bizim de onlara o şekilde davranmamız gerekir. Dola-yısıyla onları önemseyip yumuşak ve sevgiyle davranmamız gerekir.

* Birisi bize bir nasihat verdiği zaman onu kabullenmemiz gerekir. Hatamızdan dolayı bizi uyardığı zaman da uyarısına kulak verip hatamızı düzeltmemiz gerekir.

* Doğruluk ve dürüstlük, insanlarla ilişkilerimizde en yüce değerlerdendir. Dolayısıyla bunları ihmal etmemiz gerekir.

AHLÂKÎ GÖREVLERİMİZ

Peygamberimiz'in Merhameti

O'nun şefkat ve merhameti, hayatının her döneminde açıkça görülür, merhametle dolu olan kalbi hep iyilik için çarpardı. Kimseye bir kötülük dokunmasını, hiç kimsenin incinmesini istemezdi.

Saygıdeğer eşi Hz. Hatice ile amcası Ebu Talip Peygamberimiz'e çok yardımcı olmuşlardı. Kısa aralıklarla her ikisi de vefat edince İslâm düşmanları Peygamberimiz'e eziyeti arttırdılar. Bunun üzerine Peygamberimiz ilk Müslümanlardan olan Zeyd b. Harise ile birlikte Mekke'den ayrılarak Taif halkını İslâm'a dâvet etmeye gitti. Taifliler İslâm'ı kabul etmedikleri gibi Peygamberimiz'i taşa tuttular. Zeyd, atılan taşlardan Peygamberimiz'i korumak için vücudunu siper etti. Atılan taşlardan Peygamberimiz'in ayakları yaralandı, kan içinde kaldı, yürüyemeyecek duruma geldi ve yol kenarında bir üzüm bağına sığınmak zorunda kaldı.

O'nun bu derece sıkıntıya düşmesi üzerine Yüce Allah Cebrail'i göndererek, dağlar meleğinin emrinde olduğunu ve ne dilerse onu bu meleğe emredebileceğini bildirdi. Bunun üzerine dağlara emreden melek, Peygamberimiz'e seslenerek selâm verdi ve:

- "Sen ne dilersen emrine hazırım, eğer şu iki dağın Mekkeliler üzerine çökerek birbirine kavuşmasını ve müşrikleri tamamiyle ezmesini istersen onu da emret." dedi.

Peygamberimiz eğer isteseydi, kendisine acımasız bir şekilde saldıranlar ve O'nu kanlar içinde bırakanlar bir anda yok edilecekti. Fakat Peygamberimiz, çok üzüntülü olduğu durumda bile sevgi ve merhamet dolu kalbi onların cezalandırılmalarına razı olmamış ve meleğe şöyle demişti:

- "Hayır ben onu istemem, ben isterim ki Allah, bu müşriklerin soyundan yalnız Allah'a ibadet eden ve Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayan insanlar meydana çıkarsın."

AHLÂKÎ GÖREVLERİMİZ

1- Başlıca ahlâkî görevlerimiz nelerdir?

Ahlâkî görevlerimiz beş ana başlıkta toplanır:

- 1) Dinimize karşı görevlerimiz
- 2) Kendimize karşı görevlerimiz
- 3) Ailemize karşı görevlerimiz
- 4) Bulduğumuz topluma karşı görevlerimiz
- 5) Bütün insanlara ve çevremize karşı görevlerimiz.

2- Dinimize karşı görevlerimiz nelerdir?

Dinimize karşı görevlerimiz 4 bölümdür:

- 1) Dinî kurallara karşı görevlerimiz
- 2) Allah'a karşı görevlerimiz
- 3) Peygamberimiz'e karşı görevlerimiz
- 4) Kur'an-ı Kerim'e karşı görevlerimiz.

3- Dinî kurallara karşı görevlerimiz nelerdir?

Dinimizi doğru bir şekilde öğrenerek dinimizin bütün emir ve yasaklarına uyup, iyi bir Müslüman olmak ve dinimizi en güzel bir şekilde temsil etmek.

4- Allah'a karşı görevlerimiz nelerdir?

- 1) Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak
- 2) İbadet görevlerimizi yerine getirmek
- 3) Emirlerine uygun hareket edip yasak ettiği şeylerden sakınmak
- 4) Allah sevgisini her şeyden üstün tutmak
- 5) O'nun adını saygı ile anmak

6) Verdiği nimetlere Őkretmek.

5- Allah kimleri sever?

- 1) Adaletle davrananları ve adaleti gözetenleri
- 2) Çok tevbe edenleri
- 3) Güzel davrananları
- 4) İyilik edenleri
- 5) Allah'a karşı gelmekten sakınanları
- 6) Sabredenleri
- 7) Temizlenenleri
- 8) Tevekkül edenleri.

6- Allah kimleri sevmez?

- 1) Bozguncuları
- 2) Bozgunculuğu
- 3) Böbürlenip Őımaranları
- 4) Günahkârları ve nankörleri
- 5) Haddi aşanları
- 6) Hainleri
- 7) İnkâr edenleri
- 8) İsrâf edenleri
- 9) Kibirlenenleri
- 10) Zalimleri.

7- Peygamberimiz'e karşı görevlerimiz nelerdir?

- 1) O'nun son ve en büyük peygamber olduğuna inanmak
- 2) O'nu çok sevmek, ismi anıldığında salavât-ı Şerife (*Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed*) okumak

- 3) Sünnetlerini uygulayarak gösterdiği yoldan yürümek
- 4) Güzel ahlâkını kendimize örnek almak.

8- Kur'an'a karşı görevlerimiz nelerdir?

- 1) Kur'ân-ı Kerim'in Allah'ın sözü olduğunu bilmek
- 2) Son kitap olduğuna inanmak
- 3) Usulüne uygun olarak güzelce okumak
- 4) Manasını anlamaya çalışmak
- 5) Okurken ve dinlerken son derece saygılı olmak
- 6) Yap dediklerini yapmak, yapma dediklerinden sakınmak.

9- Kendi şahsımıza karşı görevlerimiz nelerdir?

Şahsımıza karşı görevlerimiz ikiye ayrılır:

- 1) Bedenimize karşı görevlerimiz
- 2) Ruhumuza karşı görevlerimiz

10- Bedenimize karşı görevlerimiz nelerdir?

- 1) Bedenimizi Allah'ın bizlere emaneti olarak görmek
- 2) Dengeli ve helâlinden beslenmek
- 3) Faydalı işlerde kullanmak
- 4) Sağlığı korumak
- 5) Temiz olmak
- 6) İçki, uyuşturucu, yaralama ve intihar gibi bedenimiz için zararlı olan şeylerden sakınmak.

11- Ruhumuza karşı görevlerimiz nelerdir?

- 1) Ruhumuzu asılsız ve yanlış inançlardan temizlemek
- 2) Doğru ve sağlam inançlar yerleştirmek
- 3) Faydalı bilgilerle donatmak

4) Kötü düşünce ve huylardan arındırmak

5) Güzel huylarla süslemek.

12- Ruhumuzu hangi kötü huylardan temizlemeliyiz?

Düşmanlık, öfke, başkalarını kıskanmak, yalancılık, sözünde durmamak, iki yüzlülük, hayâsızlık, saygısızlık, terbiyesizlik, merhametsizlik, korkaklık, tembellik, cimrilik, büyüklük taslamak, gurur, kibir, riya, haset, zulüm ve haksızlık, emanete hıyanet, sabırsızlık, kaba ve kırıcı davranış, katı kalpli olmaktan temizlemeliyiz.

13- Ruhumuzu hangi güzel huylarla süslemeliyiz?

Dostluk, merhamet, doğruluk, cömertlik, cesaret, çalışkanlık, sabır, hayâ, büyüklere saygı, insan sevgisi, sözünde durmak, kibar ve nazik davranmak, yumuşak huylu olmak, adalet, edep ve terbiye, bağışlayıcı olmak, alçak gönüllü olmak, öfkesini yenmek, diline sahip olmak, insanlara ve bütün canlılara acıma duygusu taşımakla süslemeliyiz.

14- Ailemize karşı görevlerimiz nelerdir?

Ailemize karşı görevlerimizi kısaca şu şekilde incelemek mümkündür:

1) Eşlerin birbirlerine karşı görevleri

2) Ana-babamıza karşı görevlerimiz

3) Anne ve babaların çocuklara karşı görevleri

4) Hısım ve akrabalara karşı görevlerimiz.

15- Eşlerin birbirlerine karşı görevleri nelerdir?

1) Eşler birbirine samimi bir sevgi ve saygı beslemelidirler.

2) Erkek ailesinin rızkını helâl yoldan kazanmalı, mutluluğu yuvasında aramalıdır.

3) Erkek, ailesinin inanç, ibadet ve ahlâkını kontrol etmeli, eksiklerini gidermelidir.

4) Erkek eşine nazik davranmalı, kırıcı olmamalıdır.

5) Eşler ibadet etmeli, haramdan sakınmalı, iffet ve namuslarına söz getirtmemelidirler.

6) Kadın ev idaresinde kocasına yardımcı olmalı, israftan kaçınmalı, tutumlu olmalıdır.

7) Her konuda birbirlerine yardımcı olmalıdır.

8) Kazançlarını israf etmemelidir.

9) Çocukların eğitim ve öğretimiyle birlikte ilgilenmelidir.

10) Saygı ve sevgide kusur etmeyip, birbirlerine karşı nazik ve yumuşak davranmalıdır.

16- Ana-babamıza karşı görevlerimiz nelerdir?

1) Ana ve babaya iyilikte bulunmak

2) Geçim sıkıntısı içinde iseler geçimlerini sağlamak

3) Ana ve babayı söz ve davranışları ile hiçbir şekilde incitmek, “Öf” bile dememek

4) Ana ve babalarına karşı güler yüzlü, tatlı sözlü olmak, yüzlerine sert ve öfkeli bakmamak

5) Çağırdıkları vakit hemen koşmak

6) Ana ve babaların emirlerini -Bu emirlerde Allah’a itaatsizlik olmadıkça- dinlemek ve yerine getirmek

7) Her işte onları memnun etmeye çalışmak

8) Yanlarında yüksek sesle konuşmamak

9) Ana-baba hizmete muhtaç duruma geldiklerinde onlara hizmet etmek ve bunu seve seve yapmak

10) Yolda giderken önlerine geçmemek

11) Onlardan izinsiz bir yere gitmemek

12) Öldükleri zaman onları rahmetle anmak, dua etmek, onların ruhları için hayır yapmak, vasiyetlerini yerine getirmek, anne ve babanın dostlarına iyilik etmek, anne ve babasına kötü söz söylenmesine sebep olmamak.

17- Anne ve babaların çocuklara karşı görevleri nelerdir?

1) Çocuklarını sağlıklı olarak besleyip büyütmek, çocukların beden ve ruh sağlığını korumak

2) Çocuklarına haram lokma yedirmemek

3) Çocuğuna güzel bir ad koymak

4) Çocuğu iyi terbiye etmek, ona ahlâk yönünden güzel örnek olmak

5) Çocuğuna namaz kılmayı, diğer dinî ve ahlâkî görevleri öğretmek

6) Çocuğu okutmak, geçimini sağlayıcı bir meslek sahibi yapmak

7) Çocukları sevmek, onlarla ilgilenmek. Çünkü çocukların yemek, içmek kadar sevgiye de ihtiyaçları vardır

8) Çocuklara sevgi gösterirken, hediye verirken ayırım yapmamak, eşit ve adaletli davranmak

9) Evlenme çağına geldikleri zaman çocukları evlendirmek.

18- Kardeşlerin birbirlerine karşı vazifeleri nelerdir?

1) Büyük kardeşler küçüklerine sevgi ve saygı göstermeli, küçükler de büyüklere saygı ve hürmette kusur etmemelidir.

2) Kardeşler arasında birlik, beraberlik ve dayanışma olmalıdır.

3) Maddî çıkarlar kardeşler arasındaki samimiyeti zedelemeli, para, servet, miras gibi şeyler düşmanlık sebebi olmalıdır.

4) Kıskançlığı bırakmalı, kuvvetli zayıfı, zengin olan kardeş yoksul olanı kollamalıdır.

5) Ayrıca hala, amca, teyze, dayı gibi yakınlarını sevgi ile karşılamalı, akrabalık ilişkileri devam ettirilmelidir.

19- Hısım ve akrabaya karşı görevlerimiz nelerdir?

1) Zaman zaman ziyaretlerine gidip hal ve hatırlarını sormak

2) Yardıma muhtaç olanlara yardım etmek

3) Sıkıntılı anlarında yanlarında olmak

4) Uzakta olanları mektup ve telefonla arayıp hatırlarını sormak.

20- Komşularımıza karşı görevlerimiz nelerdir?

1) Komşuların hakkına saygılı olmak, onları söz ve davranışlarımızla incitmemek

2) Güler yüzlü, tatlı sözlü olmak, sevinç ve üzüntülerini paylaşmak

3) Dert ve sıkıntılarını gidermeye çalışmak, gerektiğinde yardım etmek, ödünç vermek, hediyeleşmek

4) Ses ve gürültü ile onları rahatsız etmemek

5) Hastaları ziyaret etmek, ölenin cenazesine katılmak, başsağlığı dilemek.

21- Misafirlerimize karşı görevlerimiz nelerdir?

Peygamber Efendimiz, imanlı kişinin misafirine ikram etmesi gerektiğini, misafirin duasının kabul olacağını bildirmiştir.

Bu nedenle;

- 1) Misafiri güler yüzle karşılamalı, ikramda bulunmalı, misafirin yanında gizli konuşmamalı, çocukları azarlamamalıyız.
- 2) Mümkün olduğu kadar ihtiyaçlarını gidermeliyiz.
- 3) Ayrılacağı zaman kapıya kadar uğurlamalıyız.

22- Büyüklere saygı, küçüklere sevgi ne demektir?

Bir gün Ashâb-ı Kiram Peygamber Efendimizle otururlarken, yanlarına yaşlı bir kişi girdi. Sahabe yer vermek için yavaş davranınca Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurdu: *“Küçüklerimizi sevmeyen, büyüklerimizi saymayan bizden değildir.”* Saygı ve sevgiden uzak olan toplumlarda sıkıntılar baş gösterir, kin ve düşmanlıklar çoğalır. O halde gençler yaşlılara, cahiller bilginlere, memurlar amirlerine, çocuklar ana-babalarına, öğrenciler öğretmenlerine, cemaat hocaya saygı göstermelidir.

23-Topluma karşı görevlerimiz nelerdir?

- 1) Başkalarının kutsal değerlerine saygılı olmak
- 2) Büyüklere saygı, küçüklere sevgi göstermek
- 3) Kendisi için istediğini başkası için de istemek
- 4) Kamu mallarını korumak
- 5) Cami, okul, park, bahçe ve benzeri ortak kullanım alanlarını kirletmemek.

24- Toplumsal (millî ve dinî) birlik ve beraberliğimizin sağlanmasında üzerimize düşen görevler nelerdir?

- 1) Müslüman olarak hepimiz birbirimizin din kardeşi olduğunı bilmeli, dargın olanlar varsa barıştırmalı, aralarını düzeltmeye çalışmalıyız.

2) Kendimiz için sevdiğimiz şeyleri, din kardeşlerimiz için de sevip arzu etmeli, kendimiz için hoşlanmadığımız şeyleri başkalarına reva görmemeliyiz.

3) Felâkete uğrayan, sıkıntıya düşen din kardeşlerimizin üzüntülerini paylaşmalı ve elimizden gelen yardımı yapmalıyız.

4) Millî bütünlüğümüzü bozmaya ve bizi birbirimize düşürmeye çalışan bozgunculara karşı dikkatli olmalı, bu gibilerin sözlerine inanmamalıyız.

5) Millî bütünlüğümüzün sağlanmasında çok önemli rolü olan dinî inançlarımızı bozmaya ve böylece toplumumuzu bölmeye çalışan fesatçıların aldatmalarına inanmamalı, dinî konularda bilmediklerimizi gerçek bilgi sahiplerinden sorup öğrenmeliyiz.

6) Toplum ve millet sevgisinin imandan olduğunu bilerek Müslümanlar arasında kardeşlik bağlarının kuvvetlenmesine çalışmalıyız.

25- İnsanlara karşı görevlerimiz nelerdir?

1) Hiç kimseye zarar vermemek

2) Başkalarına yardım etmek

3) Büyüklere saygı, küçüklere merhamet göstermek

4) Selâmlaşmak

5) Dargın durmamak

6) Dargınları barıştırmak

7) Dostları ziyaret etmek

8) Misafirleri ağırlamak

9) Davete gitmek

10) Büyüklerin ellerini öpmek

11) Başkalarının kusurlarını araştırmamak

12) Kötülük yapanları bağışlamak

13) Hastaları ziyaret etmek

14) Cenazelere katılmak

15) Din kardeşinin iyiliğini istemek.

26- Müslüman olmayanlara karşı görevlerimiz nelerdir?

1) Onlarla insanî ilişkiler içerisinde yaşamak

2) Mal ve canlarına dokunmamak

3) Dinimizi ve kültürümüzü tanıtmak fakat onların inançlarına ve değerlerine saygılı olmak

4) Hak ve özgürlüklerine saygılı olmak.

27- Hayvanlara, bitkilere ve doğal çevreye karşı görevlerimiz nelerdir?

1) Hayvanlara eziyet etmemek, onları korumak

2) Doğal güzellikleri korumak, onlara zarar verecek davranışlardan sakınmak

3) Denizleri, gölleri ve ırmakları kirletmemek

4) Yolda ve çevrede insanlara zarar ve eziyet veren, kötü görünüm sergileyen şeyleri ortadan kaldırmak

5) öpleri sokaklara, rast gele yerlere atmamak ve tükürmemek

6) Bu kurallara uymayanları uyarmak ve eğitmek.

28- Ticaretle uğraşanların dikkat etmesi gereken hususlar nelerdir?

1) Müşteriyi aldatmamalı, dürüstlüğü ve doğru sözlülüğü ile müşteriye güven vermeli

2) Müşterinin gafletinden veya saflığından istifade ederek sağlam ve kullanışlı olmayan bir malı ona satmamalıdır.

3) Kalitesi düşük malı değerli malla bir tutmamalı, kötüyü iyiden ayırmalı, kusurunu söyleyerek satmalıdır.

4) Tüccâr malı övmemelidir. Çünkü malını överek satan bir kimsenin yalandan korunması pek zordur. İyi bir malın zaten övülmeye ihtiyacı yoktur.

5) Tüccâr malını satmak için yalan yere yemin etmekten kaçınmalıdır.

6) Hileli ölçüp tartmaktan sakınmalıdır.

7) Müslüman tüccar eline metresini aldığı anda veya terazisinin başına geçtiğinde son derece dikkatli davranmalıdır.

8) İhtikâr (karaborsacılık) yapmamalıdır.

9) Alışverişte iyi muamele edilmeli, müşteri velinimet bilerek mal yüksek fiyatla satılmamalıdır.

29- İşçinin işverene ve işyerine karşı sorumlulukları nelerdir?

1) İşçi çalıştığı işi ve kendisine emânet edilen araç ve gereçleri kendi malı gibi kabul etmeli, iş yerine zarar vermekten kaçınmalıdır.

2) İşini sağlam ve iyi yapmalıdır. Çalışana verilen ücret, iyi yapılması gereken işin karşılığıdır. İnsan bütün varlığıyla kendini işine vermeli ve işini en iyi şekilde yapmaya bakmalıdır.

3) Tayin edilen mesaî saatleri içerisinde başka şeyle meşgul olmamalı, işini yapmalıdır.

30- İşverenin çalıştırdığı işçilere karşı sorumlulukları nelerdir?

- 1) İşveren işçinin hak ettiği ücretini bekletmeden vermelidir.
- 2) İşveren işçiye güç ve kabiliyetine uygun bir işte çalışma hürriyeti vermelidir.
- 3) İşçi ile işveren arasındaki insanî ilişkiler kardeşçe olmalıdır.
- 4) İşçinin beden ve ruh sağlığı korunmalı, çalışma şartları düzeltilmeli, ibadetini yapacak ortam sağlanmalıdır.

"Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, fakat saçıp savurma.

- Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörlük etmiştir.

Eğer Rabbinden umduğun bir rahmeti istemek için onlardan yüz çevirecek olursan, o zaman onlara yumuşak bir söz söyle.

Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma.

Sonra kınanır ve çaresiz kalırsın.

- Şüphesiz Rabbin, dilediğine rızkı bol bol verir ve (dilediğine) kısar. Çünkü O, gerçekten kullarından haberdardır ve onları görmektedir."

(İsra, 26-30. ayetler)

İSLÂM AHLÂKİ
ve
MÜSLÜMAN

İSLÂM AHLÂKI VE MÜSLÜMAN

1- “Kul hakkı” ne demektir?

İnsanların birbiriyle kurdukları ilişkiler sırasında taraflardan birinin can, mal, şeref, itibar ve benzeri bir hakkının ihlâl edilmesiyle ortaya çıkan bir haktır.

2- “Kul hakkı ihlâli” ne demektir?

Maddî ve manevî hakların ya da her ikisinin çiğnenmesi şeklinde ortaya çıkan bir durumdur.

3- “Maddî haklar” hangi yollarla ihlâl edilebilir?

- 1) Adam öldürme
- 2) Aldatma
- 3) Faizcilik
- 4) Gasp
- 5) Hırsızlık
- 6) Hile
- 7) Kumar
- 8) Rüşvet
- 9) Tefecilik
- 10) Yaralama.

4- “Manevî haklar” hangi yollarla ihlâl edilebilir?

- 1) Alay
- 2) Arabozuculuk
- 3) Gıybet
- 4) Hakaret
- 5) İftira
- 6) Lâkap takma.

5- Kul hakkı nasıl ortadan kalkar?

Kul haklarından doğan günahların ve cezalarının Allah ya da devlet tarafından bağışlanması söz konusu değildir. Kul hakkı, ancak hak sahibinin bağışlaması ile ortadan kalkabilir.

6- Güzel ahlâklı bir Müslümanın özellikleri nelerdir?

- 1) Dinimizin inanç esaslarına gönülden inanır
- 2) Allah'ın emrettiği ibadetleri yerine getirir
- 3) Her şeyde Allah'ın rızasını gözetir.
- 4) Allah'ın yasak ettiği işlerden uzak durur
- 5) Güzel ahlâk sahibi olur. Herkesle iyi geçinir, herkes de kendisiyle iyi geçinebilir
- 6) Peygamberimiz'i çok sever, O'nu örnek alır
- 7) Kur'an-ı Kerim'i çok okur ve anlamaya çalışır
- 8) Vücudunun Allah tarafından kendisine verilmiş bir emanet olduğunu bilir. Vücudunu temiz gıdalarla besler, sağlığını korur, haram ve zararlı yiyecek ve içeceklerden uzak durur
- 9) Ruhunu güzel duygularla donatır, kötü duygulara kalbinde yer vermez
- 10) Annesine - babasına iyi davranır, onları üzmez
- 11) Aile büyüklerine, kardeşlerine, akrabalarına, komşularına ve arkadaşlarına iyi davranır
- 12) Müslümanlarla güzel ilişkiler kurmaya çalışır
- 13) Toplum yararını kendi çıkarından üstün tutar
- 14) Kendi inancına ve manevî değerlerine bağlı olur. Diğer din ve inanç mensuplarının inançlarına da saygı gösterir

15) Vatanını çok sever ve vatanının gelişip güzelleşmesi ve korunması için hiçbir fedakârlıktan kaçınmaz.

16) Toplumunu çok sever, toplumunun kültürel değerlerini koruyup geliştirmeye çalışır.

17) Ağaçlara ve bitkilere karşı, onların Allah tarafından bizim istifade etmemiz için yaratıldığını bilerek sevgiyle yaklaşır.

18) Hayvanlara iyi davranır, onlara zarar vermez.

19) Çevreyi korur. Doğal dengeyi bozacak hareketlerden kaçınır.

20) Dünya ve ahiret dengesini korur. Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalışır, kendisinin ve aile fertlerinin ihtiyaçları için kimseye yük olmamaya gayret eder. Ama yarın ölecekmiş gibi de ahiret için çalışır.

7- Güzel ahlâklı Müslüman neleri yapmamalıdır?

1) İslâm'ın emrettiği iman esaslarına aykırı inançlardan uzak durmalıdır.

2) Dinimizin emrettiği ibadetleri aksatmamalı ve dinimizde olmayan ibadet şekillerini benimsememelidir.

3) İbadetlerine Allah rızasının dışında gösteriş, kibir gibi başka şeyler karıştırarak ibadetlerini boşa çıkarmamalıdır.

4) Allah'ın yasak ettiği yani günah olan işlerden uzak durmalıdır.

5) Kötü huylardan kendini korumalı ve kötü huylu insanlardan uzak durmalıdır.

6) Anne-babasına, aile büyüklerine, akrabalarına, komşularını-

na diğerk Müslümanlara, hayvanlara ve çevreye karşı kötü davranışlarda bulunmamalıdır.

7) Harama el sürmemeli, vücudunu haram gıdalarla beslemelidir.

8) Ruhunu kötü duygu ve düşüncelerle kirletmemelidir.

9) İncından, vücut yapısından, milliyetinden, ırkından, maddî durumundan dolayı kimseyi kınamamalıdır.

10) Gerektiğinde dini, toplumu, milleti ve diğerk manevî değerleri için hiçbir fedakârlıktan çekinmemelidir.

8- Dilin terbiyeli olması ne demektir?

1) Konuşurken kimseyi kırmamak

2) Nazik ve kibar olmak

3) Yüksek sesle konuşmamak

4) Kötü ve kaba söz söylememek.

9- Diğerk organların terbiyesi ne demektir?

1) Elleri ve ayakları haramdan korumak

2) Kendisine ait olmayan bir şeye kötü gözle bakmamak

3) Kulakları ile yalan, gıybet ve kötü söz dinlememek

4) Hiç kimsenin malına, canına, namusuna tecavüz etmemek.

10- Bir babanın çocuğuna vereceği en kıymetli şey nedir?

Bir babanın çocuğuna vereceği en güzel şey “güzel ahlâk”tır.

11- Karı-koca arasında saygı ve sevgi nasıl oluşur?

Kadın, İslâm’a göre kadınlığının gereklerini bilmeli, erkek de kendi sorumluluklarını bilip ona göre davranmalıdır.

12- Kadın mı erkeğe uyacak, erkek mi kadına uyacak?

Kadın-erkek Allah'ın emirlerine uymak zorundadır. Kesin olmamakla beraber kadın insan yetiştirmekle görevli olduğundan yükünü hafifletmek için ailenin idaresi görevi erkeğe verilmiştir.

13- Çocuk büyütürken dikkat edilecek en önemli husus nedir?

Çocuklar arasında “ayrım yapmamak”tır.

14- İnsanı ahlâklı yapan en önemli özellik nedir?

İnsanı ahlâklı yapan en önemli özellik “*Kur'an ahlâkıyla ahlâklanmak*” ve “*güzel huylu*” olmaktır.

15- İslâm'ın topluma kazandırdığı en güzel ahlâk hangisidir?

Hoşgörü ve merhamettir.

16- “Hoşgörülü ve Merhametli” insan nasıl davranır?

Sabırlı ve tahammüllü olur. Kendisi için istemediğini başkası için de istemez.

17- Saygı ve sevgi ahlâkı, bize nereden geliyor?

Yüce dinimiz olan İslâm'dan geliyor.

18- Çocukların ahlâklı olmaları için neler yapılmalı?

Peygamberimiz'in hayatı piyes ve oyun halinde anlatılmalı. Çocuklara “*paylaşma duygusu*” öğretilmeli. Büyüklere karşı “*saygı ve sevgi*”, yaşayarak verilmeli. Hasta ziyaretine giderken ve ihtiyaç sahiplerine yardım yaparken, çocuklar da beraber götürülmeli ve yardım yapmaya özendirilmelidir.

Dinî bilgiler öğretilmeden önce, dinî değerler sevdirmelidir.

19- İslâm dininde önemli görülen bazı yasaklar nelerdir?

- 1) Allah'ın birliği inancına aykırı olarak ona ortak tanımak
- 2) Ana ve babaya itaatsizlik etmek, karşı gelmek
- 3) Haksız yere insan öldürmek
- 4) Başkasının malına ve namusuna tecavüz etmek, zina yapmak
- 5) Sarhoşluk veren her çeşit alkollü içki, afyon, esrar ve eroin gibi uyuşturucu maddeleri kullanmak ve aracılık etmek
- 6) Kumar oynamak, tefecilik ve faizcilik yapmak
- 7) Hırsızlık, dolandırıcılık, alış-verişte hile yapmak
- 8) Ölü hayvan, domuz eti yenmesi, helâl olmayan hayvanların etlerini yemek
- 9) Yalan söylemek, yalan yere yemin etmek, başkalarının aleyhinde konuşmak, iftira etmek, yalan yere şahitlik yapmak, başkaları ile alay etmek, kötü lâkap takmak, verdiği sözde durmamak
- 10) Haset etmek (başkalarının iyiliğini kıskanmak), kin gütmek, dargın durmak
- 11) İnsanlar arasında bölücülük yapmak, söz götürüp getirerek insanları birbirine düşürmek
- 12) İkiyüzlü olmak, kendini büyük görüp başkalarını hiç saymak
- 13) İyice bilmediği bir şey hakkında hüküm vermek
- 14) Kötü insanlarla arkadaşlık etmek
- 15) Büyü yapmak, büyücülerin söylediklerine inanmak
- 16) Malını, parasını israf etmek veya büsbütün cimri olmak

17) İzinsiz olarak birinin evine, odasına girmek.

18) İbadetlerini veya yaptığı iyilikleri Allah için değil de gösteriş için yapmak

19) Başkalarının ayıp ve eksiklerini araştırmak

20) Haksızlığa ve kötülüğe yardım etmek

21) Kendisine teslim edilen emanetleri korumamak, hiyanet etmek.

20- Millî birlik ve beraberliğin önemi nedir?

Yüce Kitabımız Kur'ân-ı Kerim'de işaret edilen en önemli konulardan biri birlik ve beraberliktir. Toplum düzeni birlik ve beraberlikle mümkündür. Organlarından bazıları hasta olan beden nasıl zayıf düşerse, kavga ve gürültü içinde birliklerini kaybeden toplumlar da kısa zamanda zayıflarlar, güçsüzleşirler ve dağılıp yok olurlar.

Allah (c.c.) buyuruyor ki:

“Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, birbirinizden dağılıp ayrılmayın.” (Al-i İmrân, 3/103)

“Allah'a ve Rasûlü'ne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin, sonra içinize korku düşer ve kuvvetiniz elden gider.” (Enfal, 8/46)

Onun için birlik ve beraberlikten ayrılmamalıyız. Bu güzel hasletlerimizi bizden sonraki nesillere de aktarmalıyız.

**Birlikte rahmet vardır.
Ayrılıkta azap vardır.**

Hz. Muhammed (s.a.v.)

GÜZEL ve KÖTÜ HUYLAR

GÜZEL VE KÖTÜ HUYLAR

1- İnsanın ahlâkî durumunu gösteren haller nelerdir?

Ruhen sahip olduğumuz durumlardır. Bunlar doğruluk, cesaret ve cömertliktir. Bu halleri ruhlarında iyice yerleştirenler artık hiç bir zorlamaya gerek kalmadan doğru, cesur ve cömert olurlar.

2- Faziletin temelleri nelerdir?

Dinimizin bizde bulunmasını istediği iyi şeylere fazilet diyoruz. Faziletin dört temeli vardır.

1) *Hikmet*: Yerli yerince düşünmek ve akıllıca davranmak demektir.

2) *Şecaat*: Cesur olmaktır.

3) *İffet*: Namuslu olmaktır.

4) *Adalet*: Herkesin hakkına riayet etme, hak ve hukuka uygun hareket etme, hakkı gözetme, yerine getirme, başkalarına haksızlık etmeme demektir. Adalet, zulmün zıddıdır.

3- Ruh terbiyesi nedir, açıklayınız?

Ruh terbiyesinin temel şartı sağlam bir imana sahip olmaktır. Allah'a inanan onun bütün emir ve yasaklarına da inanmış olur. Ayrıca ibadetler de ruhu olgunlaştırır. Böylece ruhu terbiye etmiş oluruz.

Ruhunu kaybeden cihanı kazansa ne çıkar.
Çünkü insan ruhuyla insandır.

V. Hugo

GÜZEL HUYLAR

1- Doğruluk nedir, açıklayınız?

Kişinin söz ve davranışlarında dinin emirlerine, akıl ve ilmin kanunlarına uyması demektir. Allah Teâlâ her işimizde doğru olmamızı, doğrularla bulunmamızı emretmiştir.

2- Fazilet nedir, açıklayınız?

İnsanın olgun ve yüksek bir ahlâka sahip olmasına fazilet denir. Her türlü ölçüsüz söz ve davranıştan uzaklaşan, ruhlarını kötülüklerden arındıran, her zaman iyi şeyleri yapan kişiler faziletli insanlardır.

3- İhlâs nedir, açıklayınız?

Kalbimizi kin, garez ve kötülüklerden arındırarak her konuda samimi olmaya, doğru ve temiz bir gönülle hareket etmeye ihlâs denir.

İhlâslı olanlar bir iş yaparken çıkar peşinde koşmazlar, her şeyi içten gelen bir istekle, Allah rızası için düşünür, yaparlar ve her türlü gösterişten uzak olurlar.

4- Sebat ve metaneti açıklayınız?

Güzel huylardan biri de sebat ve metanettir. Bir şey yapacağı zaman önceden inceden inceye düşünüp karar verdikten sonra artık bir daha bu karardan dönmemeye sebat ve metanet denir. Böyle davranmayanlar kararsız kimselerdir. Bunlar başarılı olmazlar.

5- Nefse hâkimiyeti açıklayınız?

Her zaman aynı durumda bulunmayız. Hiç beklenmedik felâketlerle karşılaşabiliriz. Bütün bu durumlarda insanın duygularına kapılmadan, öfkelenmeden hareket etmesi gerekir. İşte buna nefse hâkimiyet denir.

Atalarımız “*Öfke ile kalkan, zararlar oturur.*” demişlerdir. Öfkeli iken doğru karar veremeyiz. Sakin olmalıyız. Her zaman sakin bir kafa ile düşünmeli ve öyle karar vermeliyiz. Kısacası; nefsimize hâkim olmalıyız.

6- Sabır nedir ve faydalarını açıklayınız?

Beklenmedik olaylar, içine düşülen güçlükler karşısında ümitsizliğe kapılmadan, tedirgin olmadan dayanma gücü göstermeye sabır denir. Yüce Allah’ın Müslümanlara en çok tavsiye ettiği güzel huylardan biri de sabırdır. Sabırlı olanlar hep övülmüşlerdir. Sabırlı olmanın pek çok faydası vardır. “*Sabrın sonu selamettir.*” sözü bunu anlatmak için söylenmiştir. Sabırlı kişileri Allah sever. Sabırlı olanlar her felâkete göğüs germesini bilirler.

7- Tevazu ve vakarı açıklayınız?

Tevazu alçak gönüllü, vakar ise; ağır başlı olmak demektir.

Böyleleri başkalarını hor görmez, arkadaşları arasında büyüklük taslamazlar. Peygamber Efendimiz (s.a.v.):

“*Allah için alçak gönüllülük edeni Allah yükseltir, Allah’a karşı böbürleneni de Allah alçaltır.*” buyurmuştur.

8- Hilm nedir, açıklayınız?

Hilm yumuşak huylu olmak demektir. Öfkeli olduğumuz zaman mümkün olduğu kadar öfkemizi yenmeye çalışmak, elimize fırsat geçtiği halde intikam düşüncesinden vazgeçmek. Kısaca; katı yürekli olmamak gerekir. Katı ve kaba olmayı Allah yasaklamıştır. Ayrıca bağışlayıcı olmak da önemlidir.

Yüce Allah: “*Sen bağışlama yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.*” buyurmuştur. (Arâf 7/199)

9- Sır saklamayı açıklayınız?

Açığa çıkmayıp gizli kalması gereken şeylerin saklanmasıdır. Gerek kendimiz, gerekse karşımızdakilerin sırlarını saklamamız gerekir.

Hz. Ali (r.a.)'ın *“Sır yani; içinde sakladığın şey senin esirindir. Onu ortaya çıkardığın zaman sen ona esir olursun.”* sözü, sır saklamanın önemini belirtir.

10- Emanete riâyeti açıklayınız?

Korumak ve saklamak için insana verilen her türlü maddî ve manevî eşyaya emanet denir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) emanete hıyanetin yani; emaneti korumamanın münafıklık alâmeti olduğunu haber vermiştir.

Emanetler bazen para ve eşya gibi maddî şeyler olur. Bunları iyice saklamalı, istenildiği zaman eksiksiz olarak sahiplerine verilmelidir.

Bir de manevî emanetler vardır ki, onlar da Allah'ın bize olan emirleri; aklımız ve sağlığımız, ailemiz ve her türlü görevlerimizdir. En büyük emanet ise; Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim'i ve Rasulü'nün sünnetini korumaktır.

11- Hüsn-ü zannı açıklayınız?

Bir konuda güzel düşünmeye denir. Peygamberimiz (s.a.v.), *“Hüsnü zan güzel ibadetlerden biridir.”*, *“Başkası hakkında bana kötü bilgi getirmeyin; ben yanınıza hakkınızda iyi düşünerek selim bir kalple gelmek isterim.”* demiş ve hüsn-ü zanna teşvik etmiştir.

Hüsnü zan duyulmasını en çok hak eden Yüce Allah'tır. Hadis-i Kudsi'de şöyle geçer: *“Ben kulumun zannı üzereyim. Bana karşı hayırlı zanda bulunsun.”* denmektedir.

KÖTÜ HUYLAR

1- Yalancılık nedir?

Yalan, kişinin gerçeği saklayıp bildiğinin aksini söylemesidir. Yalan büyük günahlardandır. Çok çirkin bir huydur ve dinimizde kesin olarak yasaklanmıştır. Yüce Allah, “*Yalan sözden kaçın.*” (Hac, 22/30) buyurmaktadır.

2- Koğuculuk nedir, açıklayınız?

Kırıcı, üzücü ve dargınlığa yol açan sözleri birinden diğerine taşımaya koğuculuk denir. Peygamber Efendimiz’in “*Koğucu cennete giremez.*” buyurması, koğuculuğun ne kötü bir huy olduğunu anlatmaya yeter. Bu, bir ruh hastalığıdır. Böyleleri karıkoca, baba-evlat, hısım-akraba demez herkesin arasını açar ve toplumun huzurunu kaçıır. Koğucularla dost ve arkadaş olmamalıyız.

3- Gıybet (Dedikodu) nedir, açıklayınız?

Gıybet, bir insanı arkasından çekiştirmek, yani duyduğu zaman hoşlanmayacağı şeyler söylemek demektir. Çok kötü bir huydur. Bu konuda dilimize sahip olmalı, kimsenin arkasından konuşmamalıyız.

4- İftira nedir, açıklayınız?

Bir kimsenin işlemediği bir suçu işlemiş gibi anlatmak, onda olmayan bir kötülüğü varmış gibi göstermek iftiradır.

5- Nifak nedir, açıklayınız?

İki yüzlülük demektir. İnsanın yüzüne karşı dostluk gösterip, arkasından kin ve düşmanlık beslemeye nifak, ikiyüzlülük denir. Böyle yapana da münafik denir. Münafıklar yalancı, sözünde durmayan, emanetleri korumayan ahlâksız kimselerdir.

6- Fesat nedir, açıklayınız?

Bozgunculuk yapmaya, kargaşa çıkarıp toplumun huzurunu bozmaya fesat denir. Bozguncular devamlı olarak fitne, karışıklık çıkaran insanlardır. Fitne ise; dinimizde adam öldürmekten daha kötü sayılmıştır.

7- Tecessüs nedir, açıklayınız?

Tecessüs, başkalarının ayıp ve kusurlarını araştırmak ve çevreye yaymaktır. Kim dünyada Müslüman kardeşinin ayıplarını örterse Allah da ahirette onun günahlarını bağışlar.

8- Haset nedir, açıklayınız?

Kıskançlık ve çekememezlik demektir. Bazı kişiler çevrelerinde bulunan insanların mal-mülk sahibi, sağlıklı, akıllı, başkaları tarafından sevilip sayılan kimseler olmasını çekemezler, kıskançlık gösterirler. Kendileri kimseyi sevmedikleri için onları seven arkadaş ve dostları bulunmaz.

9- Hiciv nedir, açıklayınız?

Bir kimsenin ayıplarını daha çok şiirle söylemek, çevreye yaymak ve onu kötülemektir. Özellikle vücut yapısını ve sakatlıklarını ele alarak kınama ve kötüleme yoluna gitmektir. Bu çok çirkin bir davranıştır.

10- Başkalarının hakkına saygısızlık ne demektir, açıklayınız?

Her insanın doğuştan bazı hakları vardır. Yaşama, mal-mülk edinme hakları gibi. Bu ve benzeri haklara saldırıda bulunmak yasaktır. Evde, okulda, camide, arabada, yolda, parkta kimseyi rahatsız etmeye hakkımız yoktur.

11- Alay etmek, lâkab takmak ne demektir, açıklayınız?

Söz, yazı ve çeşitli davranışlarla bir kimse ile dalga geçmek, onunla eğlenmek, alay etmek demektir. Hoşlanmayacağı isimlerle çağırılmasına kötü lâkaplar diyoruz ki her ikisini de dinimiz yasaklamıştır. Öyle ise; biz de başkalarına karşı dürüst davranmalı, onlarla alay etmemeliyiz.

12- Sû-i zan ne demektir, açıklayınız?

Bir konuda kötü niyet olduğunu düşünmek, hoş olmayan duygular beslemektir.

Kur'an-ı Kerim'de bu konu şöyle geçer; *“Ey Mü'minler! Zannın bir çoğundan sakının. Çünkü zannın bazısı günahdır.”*

(Hucûrât, 49/12)

Zan işin aslını bilmeden yorum yapmaktır.

“Ey Mü'minler! Size fâsık biri bir haber getirirse, onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeyerek bir topluluğa karşı kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz.” (Hucûrât, 49/6) âyeti ve *“Zandan sakının çünkü zan, sözlerin en yalanıdır...”*, *“Kişiyi, her duyduğu şeyi konuşması / başkalarına anlatması günah olarak yeter.”* hadisleri zannın ne derece bir günah olduğu ve asla yapılmaması gerektiğini ifade etmeye yeter.

O, çok bağışlayıcı idi. Uhut Savaşı'nda düşmanlar, Peygamberimiz'e ok atmışlar, üzerine taş yağdırmışlar ve O'nun mübarek dişini kırıp yüzünü yaralamışlardı. Onların bu davranışlarına karşılık Peygamberimiz kötü söz söylememiş, onlara beddua etmemiştir.

**O, yüzündeki kanları silerken şöyle demiştir:
«Allah'ım! Milletimi bağışla! Onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar.»**



GÖRGÜ KURALLARI
(ÂDÂB-I MUÂŞERET)

GÖRGÜ KURALLARI

(ÂDÂB-I MUÂŞERET)

1- Âdâb-ı Muâşeret (Görgü) kuralları ne demektir?

Bir toplumda yerleşip benimsenerek örf haline gelmiş kurallar demektir.

2- Edep neye denir?

Güzel terbiye ve iyi huya denir. İnsanın bütün iyilikleri, ahlâkî üstünlükleri, meziyetleri ve faziletleri kendisinde toplamasıdır.

3- Edepli aileler nasıl olur?

1) Edepli ailede anne-baba, çocuklarını Allah ve Rasülü'nün rızasına uygun olarak yetiştirir ve bu çocuklar büyüklere saygılı olur.

2) Edepli ailelerde gürültü, patırtı olmaz, komşular rahatsız edilmez.

3) Böyle bir ailede anne-baba, çocuklarını “yavrum, evladım” gibi tatlı sözlerle çağırır. Evlâtlar da “efendim, buyurun” gibi ifadelerle, hemen onların hizmetlerine koşar.

4- İnsanî ilişkilerde edep nedir?

İnsan tek başına değil, bir toplum içerisinde yaşamaktadır. İnsanlar birbirlerine muhtaçtırlar. Evde, okulda, iş yerlerinde, camilerde ve toplu olarak bulunulan her yerde nazik, kibar, efendi ve ahlâklı olmak zorundadırlar.

GÜNLÜK DAVRANIŞLARIMIZDA GÖRGÜ KURALLARI

1- Toplumda dikkat edilmesi gereken genel kurallar nelerdir?

- 1) Hoşgörülü ve iyimser olmak
- 2) Olgun bir kişiliğe sahip olmak için çaba göstermek
- 3) Eleştiriyi yerinde ve zamanında yapmak
- 4) Giyime önem vermek, giysinin mevki, yer ve zamana uygun olmasına özen göstermek
- 5) Başkalarını rahatsız edici davranışlardan sakınmak
- 6) Verilen sözü tutmak
- 7) Ziyaretlerin kısa ve zamanlı olmasına özen göstermek
- 8) Oturuş ve kalkışlarda hareketlere özen göstermek
- 9) Gerektiğinde özür dilemesini bilmek
- 10) Özel konuşanların yanına gitmemek
- 11) Uygun olmayan el ve sözlü şakalardan kaçınmak.

2- Yeme ve içmede edep nedir?

Dinimiz Müslümanların helâl yoldan kazanmalarını ve helâl yollara harcamalarını emreder. Yeme-içmede edep de haram bir lokmayı mideye göndermemektir.

3- Yemede ve içmede uymamız gereken kurallar nelerdir?

- 1) Yiyecek ve içeceklerin helâl olması,
- 2) Sofra hazırlanırken yardımcı olmak
- 3) Yemekten önce ve sonra elleri yıkamak
- 4) Yemeğe başlarken “Bismillah”, yemek bitince de “El-Hamdülillah” demek

- 5) Yemeği kendi önünden almak ve sağ el ile yemek
- 6) Lokmayı küçük almak ve iyice çiğnedikten sonra yutmak
- 7) Lokma ağızda iken konuşmamak, gülmemek
- 8) Bir lokmayı yutmadıkça diğerini almamak
- 9) Yemeği soğutmak için yemeğin içine üflememek
- 10) Su içerken bardağın içine nefes vermemek
- 11) Başkalarını tiksindirecek söz ve davranışlarda bulunmak
- 12) Yemekte israf etmemek, tabağa yenilebilecek kadar yemek koymak ve konan yemeği bitirmek
- 13) Toplu yemek yenirken herkes yemeği bitirmeden sofradan kalkmamak
- 14) Yemeğe önce büyüklerin başlaması
- 15) Sokaklarda yememek
- 16) Başkasının lokmasına ve yediğine bakmamak
- 17) Elini yemek kabına silkmemek ve lokmayı ağzına götürürken başını tabağa doğru uzatmamak
- 18) Yemek seımemeye özen göstermek
- 19) Yemeği aynı kaptan yerken, tabağın ortasından değil, kendi önünden yemek
- 20) Tabaklarda artık, sofrada kırıntı bırakmamak
- 21) Yemeği yapana teşekkür etmek
- 22) Sofra kaldırıırken yardımcı olmak
- 23) Gezinerek yemek yememek
- 24) Acıkmadan yemek yememek

25) Ekmeği dişlerle koparmamak

26) Ağızdan bir Şey çıkarmak gerekirse, yüzü sofradan çevirmek ve o Şeyi sol el ile almak

27) Koparılan lokmayı yemeklerin içine banarken dikkat etmek, parmakların yemeğe girmemesini sağlamak.

4- Konuşurken uymamız gereken kurallar nelerdir?

1) Söylenecek sözün sonunu düşünerek ona göre konuşmak

2) Dünya ve ahiret için yararı olmayan sözleri söylememek

3) Sözleri ile kimsenin gönlünü kırmamak, konuşurken başkasının sözünü kesmemek

4) Musibet ve felâket getireceğinden korktuğu Şeyi söylememek

5) İnsanların makam ve şahıslarına göre konuşmak

6) Bir insanı överken aşırı gitmemek

7) Büyüklerin yanında yüksek sesle konuşmamak

8) Boşboğazlık, gevezelik etmemek

9) Konuşurken ağzını eğip bükmemek, bilgiçlik taslamamak, başkalarının sözlerinde kusur aramamak

10) Dili kötü sözlere alıştırmamak, yalan söylemekten, yalan yere yemin etmekten, başkalarının aleyhinde konuşmaktan, koğuculuk yapmaktan, yalan yere söz vermekten sakınmak

11) Başkalarıyla alay etmemek, kimseye kötü bir ad takmamak

12) Söylenmemesi istenen bir sırrı başkalarına söylememek.

5- Diğer organlarımızla ilgili nelere dikkat etmemiz gerekir?

- 1) Elleri ve ayakları haramdan, başkalarına zarar veren işlerden çekmek
- 2) Kendisine ait olmayan bir şeye kötü gözle bakmamak, gözler ile başkalarının kusurlarını görmeye çalışmamak ve kimseyi rahatsız etmemek
- 3) Kulaklar ile yalan, gıybet, dünya ve ahirete faydası olmayan sözleri dinlememek
- 4) Hiç kimsenin malına, canına, namusuna tecavüz etmemek.

6- Selâm nedir?

Dinimizin önemle üzerinde durduğu konulardan biri de selâmlaşmadır. Birbirleriyle karşılaşan iki Müslümanın selâmlaşması sünnettir. Selâm vermek sünnet, almak ise farzdır. Selâm bir dostluk ve iyi niyet göstergesidir.

7- Selâm kimlere ve nasıl verilir?

1) Selâm, Müslüman erkeklere ve kadınlara verilir. Selâm alanın verenden daha güzel karşılık vermesi daha sevaptır. Ayet-i Kerime’de “*Size bir selâm verildiği zaman, siz de ondan daha güzeli ile karşılık verin veya aynıyla iade edin.*” buyrulmuştur.

(Nisa, 4/86)

2) Birden fazla kimselerin birbirleriyle karşılaştıklarında içlerinden birinin selâm verip diğer gruptan da birinin alması yeterlidir, herkesin ayrı ayrı selâm verip alması gerekmez.

3) Küçükler büyüklere, binekliler yayalara, yürüyen oturanlara, arkadan gelenler önden gidenlere selâm verirler.

4) İki grup karşılaştığı zaman onlardan sayıca az olanlar, çok olanlara selâm verirler.

5) Bir meclisten ve cemaattan ayrılırken de selâm verilerek ayrılır.

6) Bir kimseden selâm getiren kimseye; “*Aleyke ve aleyhi’s-selâm.*” diye karşılık verilir.

8- Evlere girerken selâm verilir mi?

İnsan kendi evine veya başkasının evine girerken selâm vermelidir. Hatta boş bir yere girerken “*es-selâmü aleynâ ve alâ ibadillâhis-sâlihîn*” diye selâm vererek girmelidir.

9- Selâm kimlere verilmez?

- 1) Kur’ân-ı Kerim okuyanlara
- 2) Hutbe dinleyenlere
- 3) Namaz kılanlara
- 4) İlimle meşgul olanlara
- 5) Ezan okuyanlara
- 6) Yemek yiyenlere selâm verilmez.

10- Dinimizde selâmlaşmanın önemini belirtir misiniz?

Dinimiz selâmlaşmaya çok önem vermiştir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de hadis-i şeriflerinde:

“*İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de olgun Mü’min olamazsınız. Size yaptığınızda seveceğiniz bir şeyi haber vereyim mi? Aranızda selâmı yayınız.*”

(Müslim, İman, 93) buyurmuştur.

11- Karşılama, selâmlaşma ve el sıkma konularında uyulması gereken genel görgü kuralları:

1) Selâmlaşma sırasında abartılmış konuşma ve davranışlardan kaçınmak gerekir.

2) Erkeğin bayanı; gencin yaşlıyı; kıdemsizin kıdemliyi, gelenin orada bulunanları; ayrılanın ayrıldığı yerde kalanları selâmlaması gerekir.

3) El sıkma sırasında, ne kuvvet denemesi yaparcasına fazla sıkılması, ne de elin uzatılıp bırakılması doğrudur. Doğru olan, elin muhatabın elini kavrayacak şekilde tutulmasıdır.

4) Karşılama veya uğurlama sırasında kişinin yüzünden tebessümü eksik etmemesi gerekir.

12- Ziyaret adabını anlatınız?

Müslümanların toplumdaki görevleri arasında akrabayı, yaşlıları, hastaları ve komşuları ziyaret önemli bir yer tutmaktadır. Ziyaretler sayesinde toplumda birlik ve beraberlik artar. Dargınlıklar son bulur, dostluklar çoğalır.

13- Ziyarete hangi kurallara riayet edilmelidir?

1) Ziyaretlere giderken, temiz ve düzgün elbiseler giyilerek üst başa çeki düzen verilmeli

2) Uygun bir zaman seçilmeli, uyku, yemek ve iş zamanı ziyarete gidilmemeli

3) Gidilecek yere önceden haber verilmeli, rastgele içeri girilmemeli, izin istenmeli

4) Hal ve hatır sorulmalı, çok konuşulmamalı, uzun boylu oturup ev sahibi sıkılmamalı, izin isteyerek güler yüzle ayrılmalı

5) Ziyaretine gidilen evde bulunanların sevinçleri ve kederleri paylaşılmalı

6) Ziyaret edilen kimsenin yaş, akrabalık veya hastalık gibi durumları göz önünde bulundurularak, konuşma şekline dikkat edilmelidir.

14- Akraba ziyaretinin önemini anlatınız?

Akrabayı ziyaret dinimizin bir emridir. Cenâb-ı Hak, akrabasına iyilikte bulunanlara ahirette saadet vaad ederken, akrabalık bağlarını koparanların cezaya çarptırılacaklarını haber vermiştir. İslâm dininde akrabalarla ilişkinin kesilmeden sürdürülmesine sıla-i rahim adı verilir.

15- Yaşlıları ziyaret etmeyi anlatınız?

Hepimiz çocuk oluruz. Ama hep böyle kalmayız, zamanla büyür sonra yaşlanırız.

Bu nedenle; onları ziyaret etmeli, ellerini öpmeli, hatırlarını sormalı, ihtiyaçlarını gidermeliyiz.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.): *“Herhangi bir genç, yaşından dolayı bir ihtiyara hürmet ederse, Cenâb-ı Hak da ihtiyarlığında ona hizmet edecek kimseler yaratır.”* buyurmuştur.

Evde, otobüste, çarşı-pazarda, sokakta, camide, her yerde yaşlılara yer vermeli, onlara yardımcı olmalıyız ki onların hayır dualarını alabilmeliyiz.

16- Hastaları ziyaret nedir, anlatınız?

Peygamber Efendimiz (s.a.v.): *“Hastaları ziyaret ediniz.”* buyurmuştur. Kendileri bizzat hastaları ziyaret eder, onlara geçmiş olsun der, Kur’an’dan ayetler okur, Allah’tan şifa ister, hastaların gönüllerini alırdı. Hastanın başında çok kalmaz, onu rahatsız etmezdi.

17- Hasta ziyaretinde nelere dikkat etmeliyiz?

1) Hastaya geçmiş olsun, Allah şifa versin demeli, güler yüzlü olmalı, moralini bozacak söz ve davranışlardan kaçınmalıyız.

2) Yanında yüksek sesle konuşmamalıyız.

3) Gerekirse doktora, hastaneye gitmesine yardım etmeliyiz.

4) Bir ihtiyacı varsa gidermeye çalışmalıyız.

5) Yanında fazla kalmamalıyız.

18- Yardımlaşmanın önemini anlatınız?

Bilindiği gibi bütün insanlar toplum içerisinde yaşarlar. İster zengin ister fakir olsunlar, daima başkasının yardımına ihtiyaç duyarlar. Allah, Müslümanlara yardımlaşmayı emretmiştir.

19- Yardımlaşmanın fert ve toplum hayatındaki önemi nedir?

Cenâb-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de: *"İyilik ve takvada birbirinizle yardımlaşın. Günah ve düşmanlıkta yardımlaşmayın."* (Mâide, 5/2) diye buyurmaktadır.

Bundan ilham alan atalarımız tarih boyunca vakıflar kurarak bunu en güzel şekilde ispat etmişlerdir. Sokakları aydınlatmak, temizlemek, kuşları, hayvanları doyurmak ve tedavi etmek için vakıflar kurmuşlardır.

Ayrıca yardımlaşma konusunda zekât, sadaka ve fitrenin çok önemli yeri vardır.

20- Yardımlaşma kaçaya ayrılır?

İkiye ayrılır:

1) Maddî yardımlaşma

2) Manevî yardımlaşma

21- Maddî yardımlaşma nedir?

Yoksula para vermek, öksüzü ve yetimi giydirmek, borçlu olanın borcunu ödemek, hayır kurumlarına para ve eşya yardımlarında bulunmaktır.

22- Yardım yaparken dikkat etmemiz gereken özellikler nelerdir?

- 1) Yardımı Allah rızası için yapmalıyız.
- 2) Karşılığında hizmet, övgü, mükâfat beklememeliyiz.
- 3) Yardımı başa kakmamalıyız.
- 4) Yaptığımız yardımın değeri olmalı, sevdiğimiz şeylerden vermeliyiz.
- 5) Yardım olarak verdiklerimiz bayağı ve değersiz şeyler olmamalı.
- 6) Yardımı hak edenlere, iffetleri sebebiyle isteyemeyenlere ulaştırmalıyız.

23- Manevî yardımlaşma nedir?

Manevî yardımlaşma ise, Müslümanların birbirlerine iyiliği tavsiye edip kötülüklerden sakındırmalarıdır. Üzgün birini teselli etmek, hastayı ziyaret ederek gönlünü almak, sakat, hasta ve yaşlı kimselere yolda, otobüste yardım etmek de manevî yardımlardır.

24- Bir Müslüman diğer bir Müslümanın aksırıldığını (hapşırıldığını) duyduğu zaman ne demelidir?

Aksıran: Elhamdülillah (Allah'a hamd olsun)

Duyan: Yerhamükellah (Allah sana rahmetiyle muamele etsin)

Aksıran: Yehdînâ ve yehdîkümüllah (Allah bizi ve sizi doğruya iletsin).

25- Giyinme konusunda dikkat edilmesi gereken genel görgü kuralları nelerdir?

- 1) Kadın ve erkek kendisine uygun kıyafet seçmelidir

2) Kıyafet seçerken kişinin yaşı, fizikî yapısı, cinsiyeti, mesleği gibi hususlar dikkate alınmalıdır.

3) Giyilen elbise (gömlek, kravat, ayakkabı gibi eşyalar) arasında uyum sağlanmalıdır.

4) Sökük, yırtık, ütüsüz elbise, boyasız ayakkabı giyilmemelidir.

5) Çalışılan iş yerinde sade giyinmeye özen gösterilmelidir.

6) Önemli toplantılarda; toplantının yerini, zamanını ve özelliğini dikkate alarak uygun kıyafetle gidilmelidir.

7) Misafir karşılama veya kabul etme sırasında da uygun kıyafet seçip giyilmelidir.

8) Otel, kamp, spor alanı ve tatil köyü gibi yerlerde de toplumu rahatsız etmeyecek uygun kıyafetler giyilmelidir.

9) Bulunulan yer veya toplumun kabul etmeyeceği kıyafetler giyinmekten kaçınılmalıdır.

26- Hitap etmede uyulması gereken genel görgü kuralları:

1) Muhatabın düzeyine göre uygun hitaplar seçilmesi, sert ifadelerden kaçınılmalı

2) Argo sözcükler kullanılmamalı

3) Yeni tanışılan kişilere karşı mesafeli davranılmalı

4) Yüksek sesle ve hızlı konuşma yolu tercih edilmemeli

5) Muhatabın kültür seviyesine uygun bir dil kullanılmalı

5) Davranışların söylenenleri doğrular nitelikte olmalı

6) İncelenip kesin bilgi edinilmemiş konularda, kesin söz söylemekten kaçınılmalı

7) Kişinin kendisinden çok söz etmemeli, muhatabı mihnet altında kalacak duruma düşürmekten sakınmalı

8) Muhataba da konuşma hakkı tanınmalı ve bu davranışlarla da gösterilmeli

9) Samimi, güvenilir, sakın ve doğal davranışlar içinde kalınmalı

10) Çeşitli konuşmalardan öğrenilen sırlar saklanmalı, her yerde ileri-geri söz sarfedilmemelidir.

27- Evlere giriş adabı nasıl olmalıdır?

1) Kapının sağında veya solunda durmak

2) Kapıya 3 defa vurmak, izin verilir ise, içeriye girmek, izin verilmez ise geri dönmek

3) Eve girince ve çıkarken “Esselamü Aleyküm” diyerek selâm vermek

4) Evden çıkınca “Bismillahi tevekkeltü al-Allah la havle vela kuvvete illa billâh” demek.

28- Su içerken nelere dikkat etmeliyiz?

1) Besmele çekmek

2) Suyu bardaktan içmek

3) Suyu oturarak içmek

4) Bardağı sağ el ile ağıza götürmek

5) Bardağın içine nefes vermemek

6) Suyu üç yudumda içmek

7) Sonunda Elhamdülillah demek.

29- Tuvalet adabı nasıl olmalıdır?

1) Tuvalete girmeden önce Euzü Besmele çekmek

2) Sol ayak ile girmek

3) İhtiyacı ayakta değil, oturarak gidermek

4) Tuvalette konuşmamak, bir şeyler yememek, oyalanmamak

5) Tuvaletten çıkmadan temizlik kontrolü yapmak (elleri yıkamak)

6) Sağ ayak ile çıkmak

7) Çıkınca “Gufrâneke” demek, adaptandır.

30- Yatacağımız zaman nelere dikkat etmeliyiz?

1) Yatmadan önce elleri yıkamak

2) Dişleri fırçalamak

3) Kıyafetlerle değil, pijamalarla yatmaya özen göstermek

4) Giysileri sağdan giymeye başlamak

5) Mümkünse abdestli yatmak

6) Besmele çekip sağ tarafa doğru dönüp yatmak

7) Yatmadan önce dua etmek.

31- Toplantılarda nelere dikkat etmeliyiz?

Kur'an-ı Kerim ve Hazret-i Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir toplantıda veya mecliste nasıl davranılacağını bildirmiştir.

1) Bir toplantıya herkesi iğrendirecek elbise ve kötü kokularla gitmemek

2) Mecliste daima güler yüzlü olup, asık suratlı ve geveze olmamak

3) İleri geçip oturmamak, hakkı olmadıkça ileriye geçmemek

4) Yaşça ve bilgice yüksek olanlara hürmet etmek

- 5) Anne, baba ve hocaya daha çok hürmetli olmak
- 6) Oturanlara sıkıntı verecek durumlardan sakınmak
- 7) İki kişi arasına oturulacaksa onların iznini istemek
- 8) Sonradan gelene yer göstermek
- 9) Kendisinden büyük olanların yanında ayak ayaküstüne atmamak
- 10) Topluluk içinde iki kişi arasında gizli konuşmamak
- 11) Esnememek, (mecbur kalırsa eli ile ağzını kapamak)
- 12) Öksürme veya geğirme ile çevreyi rahatsız etmemek, tiksindirmemek.

32- Camide ve cemaatte nelere dikkat etmeliyiz?

Camiye ibadet için giden Müslüman Allah'ın ziyaretçisi ve misafiri durumundadır. Ev sahibi, evine gelen misafirlerine ikramda bulunduğu gibi camiye giden Müslümanlara da Yüce Allah büyük ödülleri verecektir. Bu nedenle:

- 1) Camiye abdestli olarak temiz elbise ve düzgün kıyafetle girilmelidir.
- 2) Camiye önce sağ ayakla girilmeli ve girerken Peygamberimiz'e salâvat-ı şerife okunmalıdır.
- 3) Camiden çıkarken önce sol ayakla dışarı çıkılmalıdır.
- 4) Kirli ayak ve çoraplarla camideki halı ve kilimlere basılmamalıdır.
- 5) Bir özür yoksa camide ayaklar uzatılarak oturulmamalı, bağırıp çağırılmamalı, gürültü etmek ve dinimizin hoş görmediği şeyleri konuşmak gibi saygısız davranışlardan sakınılmalıdır.
- 6) Soğan, sarımsak yiyerek ağzının kokusu ile camiye gidip

cemaati rahatsız etmek, geçirmek ve yanındakileri iğrendirecek davranışlarda bulunmaktan kaçınılmalıdır.

7) Camide Kur'an okunuyor veya vaaz yapılıyorsa dikkat ve saygı ile dinlenilmelidir.

8) Camiye geç gelenler boş buldukları yerlere oturmalı, ön saflara geçmek için cemaat rahatsız edilmemelidir.

33- Bir Müslüman diğer bir Müslümanın öldüğünü duyduğu zaman ne demesi gerekir?

“İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn = Allah'tan geldik, yine O'na döneceğiz.” ve “Allah rahmet etsin.” demesi gerekir.

34- Kabir-mezarlık ziyaretinde nelere dikkat etmeliyiz?

- 1) Mümkünse abdestli olmak
- 2) Ahiretin kalıcı, dünyanın geçici olduğunu düşünmek
- 3) Peygamber (s.a.v.)'in öğrettiği gibi selâm vermek: “*Selâm size ey Mü'minler diyarı! İnşallah biz de size katılacağız.*”
- 4) Kabrin başında Allah'ın rahmet etmesi için duada bulunmak.

35- Sokakta nelere dikkat edilmeli?

- 1) Sokakta yürürken yayalara ayrılmış olan yerlerden yürünmeli
- 2) Araçları kaldırımlara parketmemeli
- 3) Trafik kurallarına uyulmalı.

36- Otobüste nelere dikkat edilmeli?

- 1) Otobüse zamanında binilmeli, yolcular bekletilmemeli
- 2) Otobüse binince yolculara selâm verilmeli
- 3) Bizim için belirlenen koltuğa oturulmalı

4) Otobüs hareket halindeyken inmeye veya binmeye çalışılmamalı

5) Her yerde olduğu gibi otobüste de yüksek sesle konuşulmamalı

6) Binerken veya inerken sıraya uyulmalı, aceleci davranılmamalı

7) Yaşlılara, büyüklere öncelik tanınmalı, genel kurallara dikkat edilmelidir.

37- Törenlerde nelere dikkat edilmeli?

1) Tören ve kutlamalara zamanında katılınmalı, tören başlamadan önce salonda hazır bulunulmalı

2) Törenlerde sessizlik korunmalı, yanımızdakilerle konuşmak, sağa sola dönmek, ayağa kalkmak gibi sahnedeki insanları rahatsız edecek hareketlerden kaçınılmalı

3) Tören/etkinlik bitmeden solundan ayrılınmamalı, program sonunda acele etmeden, koşuşturmadan sırayla ayrılınmalı.

38- (Okulda, Kurslarda) sınıfta nelere dikkat etmeliyiz?

1) Sınıfımıza öğretmenden önce girmeliyiz.

2) Sınıfta öğretmenimizi sessizce beklemeli, derse hazırlıklı olmalıyız.

3) Geç kalmışsak izin isteyerek girmeli, özür dilemeliyiz.

4) Derste öğretmenimizi dikkatli bir şekilde dinlemeli, derse katılım konusunda istekli olmalıyız.

5) Derste herhangi bir konuyla ilgili fikirlerimizi söylemek, derse katılmak ya da bir ihtiyacımızı söylemek için parmak kaldırmalıyız.

6) Yerlere çöp atmamalı, sınıfın temiz kalması için bize düşen görevleri yerine getirmeliyiz.

7) Ders esnasında gereksiz diyaloglar kurmamalı, dikkati dağıtacak, sınıf düzenini bozacak hareketlerden kaçınmalıyız.

39- Düğün, Cenaze, bayram gibi toplu etkinliklerde nelere dikkat etmeliyiz?

1) Düğün, cenaze ve bayramda daha hassas, nazik ve kibar olunmalı

2) Yere ve zamana göre uygun tavır takınılmalı

3) Cenazede, cenaze sahiplerinin üzüntüsü paylaşılmalı, teselli edici söz ve davranışlarda bulunulmalı

4) Düğün ve bayramlarda her zamankinden daha fazla güler yüzlü, neşeli, nazik, ikram edici olunmalı, büyüklere ve küçüklere uygun hediyeler verilmeli, gönülleri ve duaları alınmalıdır.



Peygamberimiz'in Çocuk Sevgisi

Peygamberimiz çocukları çok severdi.

Onları kucağına alıp okşar, sevgi ve şefkatle öperdi. Peygamberimiz, torunları

Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i öpüyordu.

Orada bulunan bir adam bunu görünce;

- Benim on çocuğum var, onların hiç birini öpmüş değilim, dedi.

Peygamberimiz ona:

«Merhamet etmeyene, merhamet olunmaz»
buyurdu.

O'nun Hayatından...

Alçakgönüllülüğü

Peygamberimiz hem vakarlı hem de çok alçak gönüllü idi. Asla büyüklük taslamaz, bir yere gittiği zaman kendisine ayağa kalkılmasını ve elinin öpülmesini bile istemezdi. Bir meclise gittiği zaman boş bulduğu yere oturur, ayaklarını başkalarına karşı uzatmazdı.

O, şöyle buyurmuştur:

«Kim Müslüman kardeşine alçak gönüllü davranırsa Allah onu yükseltir. Kim kibirlenir, üstünlük taslarsa Allah onu alçaltır.»

Hayvanlara Karşı Merhameti

Peygamberimiz, sadece insanlara değil hayvanlara karşı da şefkat ve merhamet gösterirdi. O, susayan bir kediye kendi eliyle su içirmiş, hayvanların aç bırakılmamasını, onlara iyi davranılmasını emretmiştir.

Bir sahabi diyor ki: Peygamberimizle beraber bir yolculuk yapıyorduk. Bir ihtiyacım için ayrılmıştım.

Orada iki yavrusu olan bir serçe kuşu gördüm ve yavrularını aldım. Serçe peşimden gelerek yavruları için gırpınıp bağırmaya başladı. Bunu gören Peygamberimiz:

- «Bu kuşu yavru acısı ile sızlandıran kimdir?

Yavrusunu ona verin.» dedi.

Yararlanılan Kaynaklar:

- 1- Soru ve Cevaplarla Dinimi Öğreniyorum, Mustafa Topaloğlu, Bilge Yayınları.
- 2- Özet Dini Bilgiler, Abdullah Uçar, Konya.
- 3- Sorular ve Cevaplarla Temel Dinî Bilgiler, Muhammed İnce, Beka Yayınları.
- 4- Sorulu Cevaplı Temel Dinî Bilgiler, İstanbul Müftülüğü.
- 5- Çocuklarımız İçin Din Bilgisi, Macit Yaşaroğlu, Diyanet İşl. Başk. Yayınları.
- 6- Kur'an'dan Bir Ayet Hayatın İçinden Bir Hikâye, Nar Çocuk.
- 7- Bir Ayet Bir Hikâye, Nar Çocuk.
- 8- Herkese Lâzım Olan Dinî Bilgiler, Abidin Zeynel Tambağ, Han Yayıncılık.
- 9- Din Bilgisi ve Namaz Hocası, Mustafa Yılmaz, Hikmet Yayınları.
- 10- Temel Dinî Bilgiler, Seyfettin Yazıcı, Diyanet İşl. Başkanlığı Yayınları.

NOTLAR

A series of 20 horizontal dotted lines for writing notes.